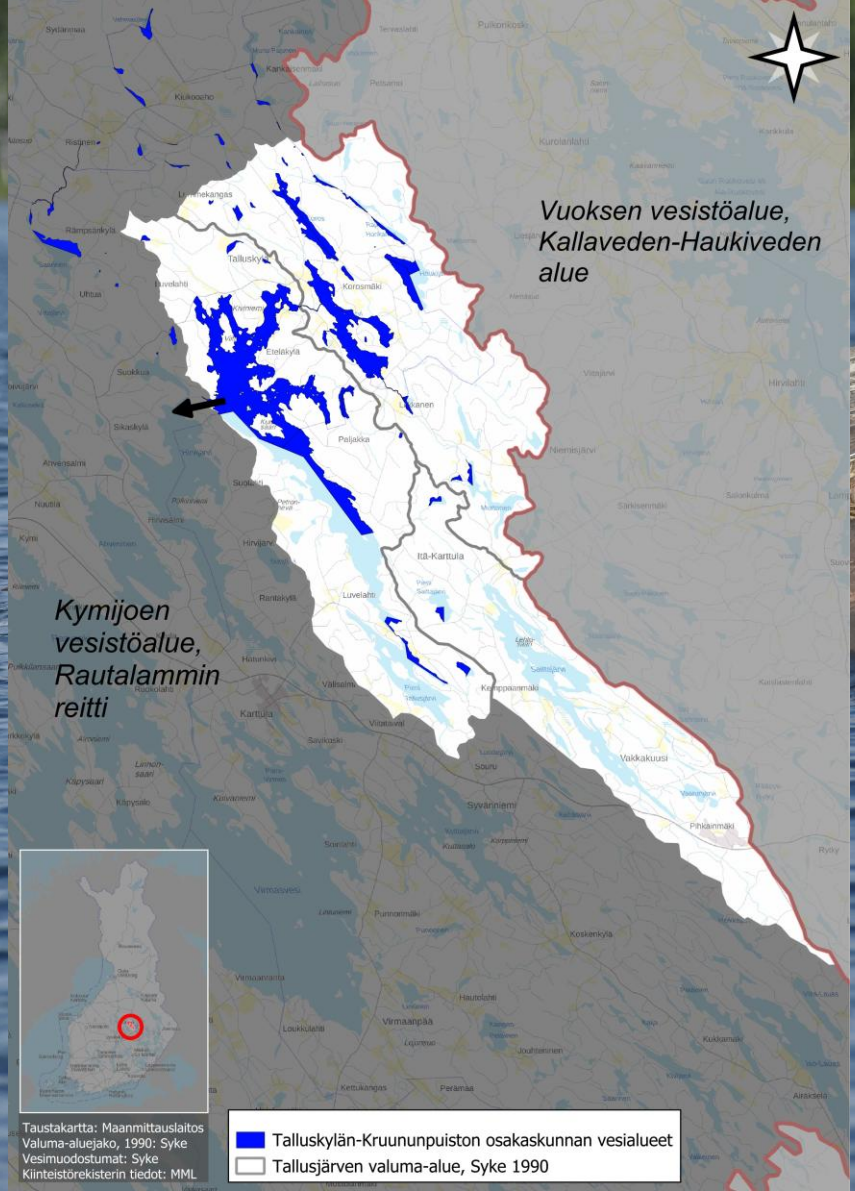
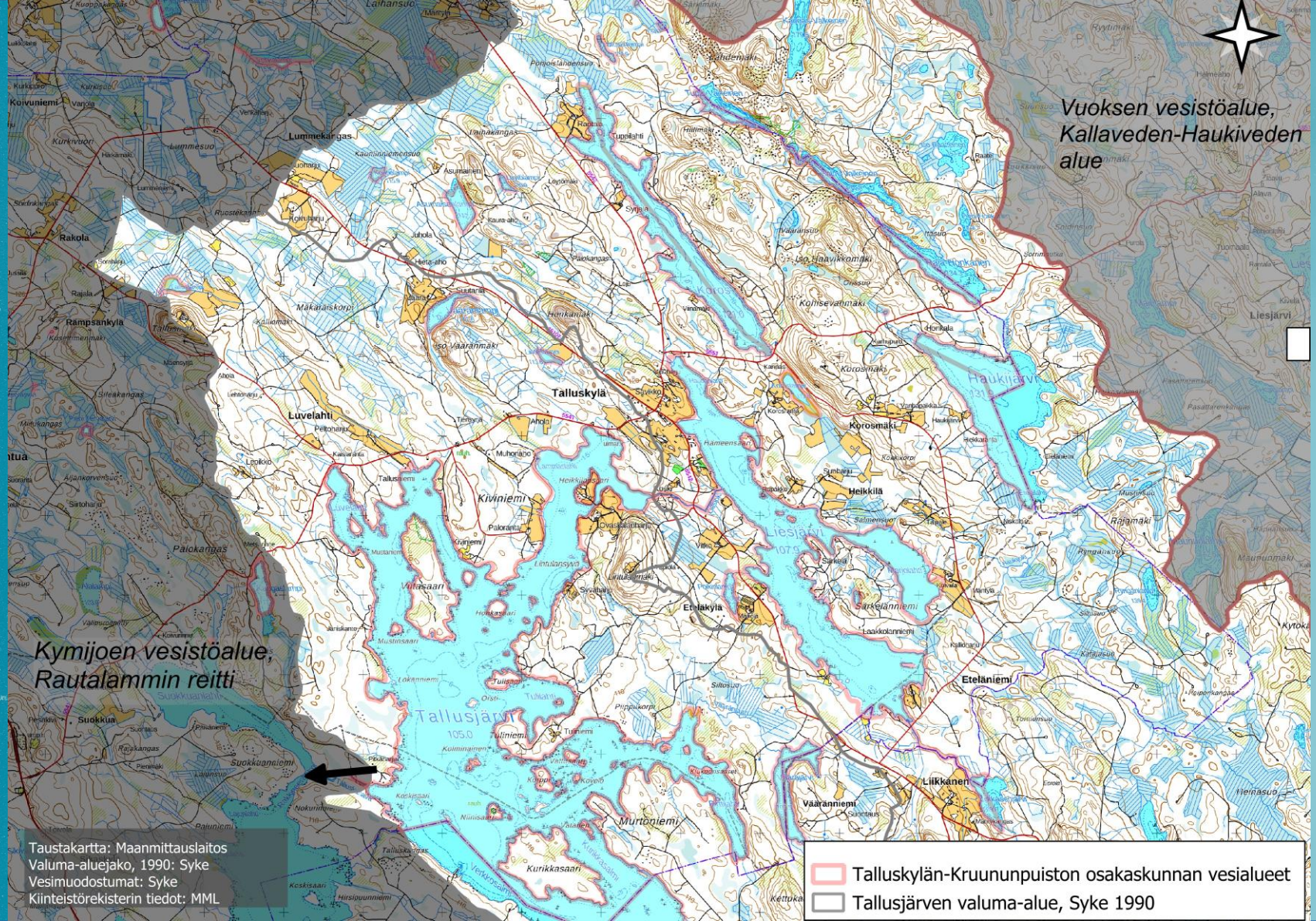

• Onko virtavesien kunnostaminen
• mahdollista osakaskunnan
• omin voimin?

Talluskylän-Kruununpuiston osakaskunta
hallinnoi ja hoitaa yli tuhannen osakkaansa reilun 2000 hehtaarin vesialueita.

Osakaskunnan vedet ovat Rautalammin reitin latvavesia pääasiassa Tervon kunnassa.

Tärkeimpiä järvialtaita ovat osa Tallusjärveä, Liesjärvi, Korosjärvi ja Haukijärvi. Niihin laskee lukuisia puroja ja pikkujoet yhdistävät ne toisiinsa.

Vuoksen vesistöalue,
Kallaveden-Haukiveden
alue
Kymijoen vesistöalue,
Rautalammin reitti
Tallusjärvi
Tallusjärvi
Haukijärvi
Liesjärvi
Talluskylä
Etelakyla
Eteläniemi
Heikkilä
Korosmäki
Luvelahti
Rakola
Rämpsänkylä
Lummekangas
Koivuniemi
Suokkua
Suokkuaniemi
Liikkaneni
Kivimäki
Kivimäki
Murtoniemi
Taustakartta: Maanmittauslaitos
Valuma-aluejako, 1990: Syke
Vesimuodostumat: Syke
Kiinteistörekisterin tiedot: MML
Talluskylän-Kruununpuiston osakaskunnan vesialueet
Tallusjärven valuma-alue, Syke 1990

Hankkeen taustaa

Talluskylän alueen virtavesien kunnostaminen alkoi jo vuonna 2014 Liesjoen ja Korosjoen suistojen avaamisena kaivinkonetyönä silloisten osakaskunnan sihteerin ja puheenjohtajan ajatuksella:

”**meillekin pitää saada oma taimenjoki**!”

Ensimmäiset kutusoraikot ja poikassuoja-alueet tehtiin Liesjokeen tehtiin talkoilla ja kaivinkonetyönä vuonna 2016 omalla ja ELY keskuksen rahoituksella. Lisäksi osakaskunta sai hankkeeseensa Rapala säätiön apurahan.

Hankkeen toinen alullepanija Kalevi Koskinen lapioimassa kutusoraa..

Puroprojektiksi

Innostus lisääntyi ja kesän 2018 aikana inventoitiin noin 15 km potentiaalisia järvitaimenen lisääntymisalueiksi soveltuvia purovesiä.
Inventoinnit tehtiin omana talkootyönä. Sitä edelsi hankkeen vetäjän Markku Heikkisen järjestämä koulutus- ja hengennostatustilaisuus inventojille. Myös mahdolliset nousuesteet kartoitettiin.

Syksyn 2018 aikan purot myös koekalastettiin. Liesjoen osalta tulokset olivat jo siinä vaiheessa lupaavia, kun koekalastuksessa saatiin luontaisesti lisääntyneitä järvitaimenen poikasia. Mäti-istukset puroihin aloitettiin seuraavana keväänä ja niitä jatkettiin toissavuoteen asti.

2019-2020

Seuraavassa vaiheessa pääasiallisia kunnostuskohteita olivat pienemmät purot. Syksyllä 2019 lisäksi ruoppautettiin umpeenkasvaneita jokisuita kalojen vapaamman liikkumisen mahdollistamiseksi kelluvalla pitkäpuomisella kaivinkoneella.

Inventointien ja asiantuntijajakäyntien yhteydessä todettiin Liesjoen ensimmäisen vaiheen jäljiltä jääneen puutteita ja virheitä, etenkin poikaskivikoita oli soraikkojen alapuolella riittämättömästi. Lisäksi potentiaalisia kutusoraikkoja oli käyttämättä.
Ohjelmaan otettiinkin Liesjoen kunnostuksen viimeistely pääosin ostopalveluna. Se toteutettiin loppukesästä 2020. Samalla kunnostettiin myös Liikkas- ja Korosjokien alajuoksut.

2019-2020

Pienpurojen sorastuksessa palattiin takaisin talkoisiin. Käsipelissä pussitettu sora kuljetettiin kohteille pääasialla moottorikelkoin

Kaikkiaan jokiin ja puroihin levitettiin 230 tonnia eri jakeisia kiviaineksia. Konetyössä olennaista oli kuljettajan ammattitaito muuttaa virtausolosuhteita mahdollisimman luonnontilaisiksi kaloille ja käytännössä suunnitella työn edetessä.

Laajaamitttaisen kunnostamisen ja ennallistamisen Talluskylässä mahdollisti osakaskunnan erittäin hyvä taloustilanne, mikä oli pääasiassa vesijättöjen myynnin seurausta sekä oma innostuminen ja sitoutuminen. Myös maanrakennuspuolen suunnittelu oli omasta takaa. Asiantuntijoiden apua piti kuitenkin käyttää kaikissa totetuttamisvaiheissa. (seuraavassa diassa joitain näkemyksiä)

Kutusoraikkomies Miika Sarpakunnas kävi 29.10.2020 merkkaamassa ja tarkastamassa inventoitujen purojen soraikkopaikkoja:

”Yhteenvetoa päivästä. Soraikkojen paikat on merkitty maastoon kepein ja oppaana olleet miehet myös muistavat mitä kävimme läpi.

Korosjoki: hyvä kohde. Hyviä paikkoja soraikoille ja ennen kaikkea runsaasti koskipinta-alaa. Pentuja näkyy jo nyt, vaikka kohteessa paljon vielä tekemistä. Rantojen perkuukivikkoa olisi hyvä pyöritellä jokeen. Pintakiviä saisi olla enemmän, jotta tulvavirtaamilla kaloille muodostuu enemmän lepopaikkoja. Runsaammat kivikot muodostavat koskiin myös virtaamavaihtelua ja lisäävät uoman pidätyskykyä. Niihin takertuu risuja, lehtiä ym. orgaanista virtavesiekosysteemin kannalta elintärkeää. Jääkannen muodostuminenkin alkaa myös pintakivistä.

Tuppivalkeispuro: hyvä kohde. Kävimme kolmessa kohdassa ja näissä kaikissa on yhteensä ihan asiallisesti koskipinta-alaa järkevän kokoisen taimenpopulaation muodostumiseen. Hyvä vedenlaatu, hyviä poikasalueita jo nyt. Kiviä voisi vieritellä takaisin uomaan täälläkin. Opas kertoikin tietävänsä kuka ja milloin kiviä on uomasta nostellut. Tähän kannattaa panostaa myös. Soraikoille hyviä paikkoja täälläkin.

Salmivalkeispuro: Lyhyehkö pätkä, mutta jos intoa/aikaa riittää, niin miksi ei tuotakin työstäisi. Niskalla yhden isomman soraikon paikka. Pienelle populaatiolle tässä mahkut. Suojaisaa kivikkoa on lyhelle pätkälle suhteessa paljon.

Honkajoki: koskialaa liian vähän, vesi tummaa ja pohja hiesua/orgaanista höttöä. Ei kannata uhrata paukkuja tähän. Kaiken mennessä nappiinkaan paikkaan ei pystyisi muodostumaan riittävän suurta populaatiota.

Liikkasjoki: pitäisi kunnostaa varmastikin koneella. Lisää kiviä, virtaamavaihtelua, mutkittelua, pintakiviä. Pinta-ala riittäisi kuitenkin jonkinlaisen, pienen populaation muodostumiseen. Tällä ei ole kiire, mutta joskus tähän hankerahaa Elystä ja kone töihin. Rannan perkuuvalleista saisi kiveä. Niskalle saa kelkalla soraa. Merkitsimme paikan.

Haukijoki: koskipinta-alaa varsin rajallisesti, mutta muutoin ihan asiallinen kohde. Jyrkkää koskea olisi hyvä kivetä. Nykyisellää kalat joutuvat siinä melkoiseen pesukoneeseen. Kiveä rannoilla perkuuvalleissa odottamassa vain tökkimistä takaisin jokeen. Muutama ok soraikon paikka merkittiin.”

Kipukohtia

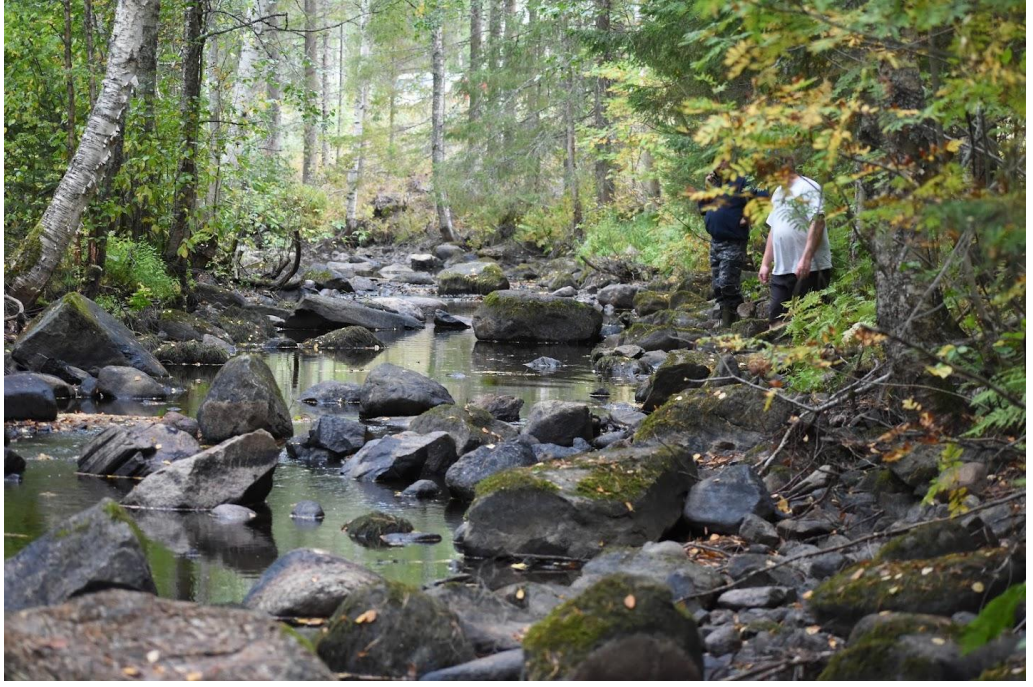
Osakaskunnan omissa kunnostus- ja ennallistamishankkeissa hankkeissa iso ongelma voi olla riittävän etupainotteisen rahoituksen saaminen huolimatta mahdollisita avustuksista.

Ranta-alueiden maankäyttöneuvottelut voivat olla vaikeita, varsinkin jos tarvitaan ajouria raskaalle konekalustolle (yksi oma kohde piti perua).

Oma suunnitteluasiantuntemus ei riitä innnosta huolimatta.

Osakaskunnissa tekijät ikääntyvät ja on vaikea löytää sitoutuneita tekijöitä.

Pitkäjänteinen useamman vuoden suunnittelu oli ainakin omissa hankkeissa avainasemassa.

Taimenen kannalta ilmastonmuutos on varmaankin yksi merkittävimpiä uhkia: kuivina ja kuumina kesinä vesi käy vähäksi ja lämpenee liikaa.

Mahdollisia vaelluspoikasia uhkaa välijärvissä predaatio.

Onnistuttiinko?

Uhanalainen taimenkanta sinnittelee hengissä.

Etenkin perattujen uomien monimuotoisuus on lisääntynyt ja kehitys jatkuu edelleen.

Silmälle entiset rännit näyttävät nyt oikeilta joilta.